

4. проведення додаткового випробування лікарського засобу та/або додаткової експертизи лікарського засобу (за потреби);
5. підготовка висновків:
 - щодо ефективності, безпеки і якості лікарського засобу;
 - щодо здійснення Державної реєстрації лікарського засобу;
 - щодо відмови у Державній реєстрації лікарського засобу;
6. перереєстрація лікарського засобу (при потребі в окремих випадках).

Література:

1. Про затвердження Порядку проведення експертизи реєстраційних матеріалів на лікарські засоби, що подаються на державну реєстрацію (перереєстрацію), а також експертизи матеріалів про внесення змін до реєстраційних матеріалів протягом дії реєстраційного посвідчення : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 26.08.2005 №426 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://old.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20050826_426.html

2. Про державну реєстрацію (перереєстрацію) лікарських засобів та внесення змін до реєстраційних матеріалів : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22.05.2013 № 426 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://old.moz.gov.ua/ua/portal>

3. Про державну реєстрацію лікарського засобу : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 4 серпня 2017 р. № 898 <http://old.moz.gov.ua/ua/portal>

Чабан В.П.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ І АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОГОВІР В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ

Теоретичним і практичним проблемам юридичної характеристики правових актів у юридичній літературі традиційно приділяється значна увага.

В роботах В.Б. Авер'янова [1], Н. Дубовицького [2], Д.А. Керімова [3], В.К. Колпакова [4], Ю. А. Тихомирова [5], В. П. Чабана [6], та ряду

інших науковців, акти характеризуються як вторинне законодавство, що здійснює значний вплив на суспільні відносини з метою їх регулювання відповідно до публічних інтересів.

Питанням дослідження адміністративних договорів у суспільстві приділялася також значна увага.

Особливо необхідно відмітити плідну працю видатних учених різних галузей юридичних знань таких, як: К.К. Афанасьєва[7], Д.М. Бахраха [8], Ю.П. Битяка[9], А.В.Деміна[10], В.В.Іванова[11], В.С. Стефанюка [12] та ін.

Однак, не применшуючи їх ролі й значущості доробки цих науковців, зауважимо, що окремі аспекти цієї проблематики потребують підвищеної уваги, переосмислення й внесення уточнень.

Метою статті є науково-теоретичне обґрунтування критеріїв юридичної характеристики правових актів і адміністративних договорів.

Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити ряд дослідницьких завдань, а саме: дослідити правову природу адміністративних нормативно-правових актів і адміністративних договорів, визначити спільні юридичні ознаки, що притаманні адміністративним нормативно-правовим актам і адміністративним договорам, проаналізувати відмінності адміністративних нормативно-правових актів і адміністративних договорів.

Наукова обґрунтованість юридичної характеристики правових актів і адміністративних договорів, надає можливість вдосконалити якість правотворчої діяльності органів публічної адміністрації, а також укладення адміністративних договорів.

Критеріями класифікації адміністративних актів можуть слугувати й інші чинники: 1) юридичні властивості; 2) функціональна роль адміністративного нормативно-правового акта; 3) сфера застосування адміністративного нормативно-правового акта; 4) дія в просторі адміністративного нормативно-правового акта; 5) дата вступу в законну силу адміністративного нормативно-правового акта; 6) дія в часі адміністративного нормативно-правового акта (термін дії); 7) характер компетенції органів публічної адміністрації, що приймають адміністративні нормативно-правові акти; 8) найменування органів, що приймають адміністративні нормативно-правові акти; 9) ступінь відповідності конституції і законам адміністративних нормативно-правових актів; 10) спосіб охорони адміністративних нормативно-правових актів

(види юридичної відповідальності) за порушення вимог, що містяться в адміністративних актах[5].

Необхідно відзначити, що, виділяючи ці особливості, ми виходимо із широкого розуміння адміністративного акта. Застосування адміністративного акта можна визначити, спираючись на сферу публічного управління. А вона надзвичайно широка: це економіка, адміністративно-політична і соціально-культурна сфера життєдіяльності суспільства. В усіх випадках для публічного управління застосовується односторонній владний вплив. Але він, безперечно, не завжди ефективний і самодостатній[4].

Держава, як розумний керівник, при здійсненні публічного управління, використовує широко відомий метод переконання і примусу. Тільки у випадку переконання роль переконання виконує адміністративний договір, а роль примусу — адміністративний акт [6]. Адже адміністративний договір, на відміну від прямого владного веління, дозволяє врахувати і дотриматися інтересів і підвладної сторони, що певною мірою є стимулом для виконання дій в інтересах суспільства [7].

Нас цікавить, передовсім, адміністративний договір та його правова характеристика, а також адміністративний акт як найбільш характерний для публічно-управлінської діяльності засіб.

Договірні правовідносини — дозволяють суб'єктам здійснювати обособлене погодження волевиявлення і приймати взаємовигідні спільні рішення.

Крім того, в адміністративно-правовій сфері існують відносини, які ніяк не можуть будуватися на основі наказу. Уявимо ситуацію: обласна державна адміністрація не може силою влади змусити виконувати інший свого ж рівня орган, певні дії, хоча і має потребу в співробітництві для найкращої реалізації публічних інтересів та виконання своїх обов'язань перед суспільством. Доцільність і ефективність горизонтальних договірних зв'язків пояснюється причинами їх досить частого використання в публічному адмініструванні[9].

Виникає питання. Чи може адміністративний договір подібно нормативно-правовому акту публічного адміністрування бути нормативним, інакше кажучи, бути джерелом права? Теорія права визнає договір як джерело права і знає безліч прикладів таких договорів, що містять правові норми. В першу чергу це, звичайно, міжнародно-правові договори, які розглядаються як частина національної правової системи, а також угоди між державами.

В.В.Іванов, вважає, що нормативний договір використовується в більшості галузей права. Наприклад, угоди про розмежування повноважень, про взаємне делегування повноважень застосовуються як регулятори практично у всіх галузях права. В.В.Іванов визначає нормативний договір як правовий акт, що оформляє вираження погоджених відособлених волевиявлень суб'єктів правотворчості, спрямованих на встановлення правових норм. [11]. З чим варто погодитися.

Для правових норм, а відповідно і для нормативних договорів, притаманний ряд ознак: загальний характер; поширення загальних установлень на певні сфери суспільних відносин, що забезпечується авторитетом державної влади і, у необхідних випадках, примусовими заходами. Процес встановлення договірно-правових норм автор пропонує позначити терміном «узгоджувальна правотворчість», роблячи акцент на факті встановлення правових норм у результаті узгодження відособлених волевиявлень суб'єктів правотворчості.

Даний процес складається з чотирьох форм правотворчої діяльності: 1) безпосередня державна правотворчість; 2) референдумна правотворчість; 3) санкціонована недержавна правотворчість; 4) спільна правотворчість державних і недержавних суб'єктів, реалізація договірного способу можлива у всіх формах, за винятком референдумної [11].

А.В.Дьомін, який присвятив питанню «договір як джерело адміністративного права» розділ своєї монографії, визначає нормативний договір як договірний акт, який встановлює правові норми (правила поведінки), обов'язкові для численого і формально невизначеного кола осіб, який розрахований на кількаразове застосування і діє незалежно від того, виникли чи припинилися передбачені ним конкретні правовідносини. Автор стверджує, що адміністративні договори, які є різновидом публічно-правових договорів, частіше, ніж інші угоди, мають нормативний характер. Як приклад наводяться все ті ж договори про розмежування повноважень між суб'єктами державно-владних повноважень, угоди про розмежування повноважень за окремими предметами відання між органами публічної адміністрації, міжвідомчі договори і т.д. [10].

Використання такого правового засобу управління, як адміністративний договір, істотно розширює для держави можливості раціонально і з більшою ефективністю виконувати покладені на неї публічні обов'язки. Укладення адміністративного договору дає ті переваги, які він в собі несе, стає спонуканням до дії

для обох сторін. Орган публічної адміністрації в кожній конкретній справі повинен обґрунтувати свій вибір між двома засобами впливу і вирішити, що краще використовувати: пряму вказівку чи угоду [11].

Здійснюючи вибір між договором чи актом, орган публічної адміністрації не повинен забувати про наступні вимоги: по-перше, чи не підпадає конкретна справа під перелік питань, які можна вирішити тільки за допомогою адміністративного акта; по-друге, чи уповноважений державний орган укласти адміністративний договір. Перед наукою і перед законодавцем стоїть нелегка задача провести обґрунтоване розмежування, а саме: коли можливе застосування тільки акта публічного адміністрування і коли органу публічної адміністрації необхідний вибір між адміністративним актом і адміністративним договором як більш гнучким способом здійснення публічно-управлінської діяльності, і, нарешті, чи існують ситуації, у яких вибір органу публічної адміністрації обмежений необхідністю укласти адміністративний договір.

Сфера застосування адміністративного договору звужена рядом нормативних актів, відповідно до яких органам публічної адміністрації адресується видання тих чи інших індивідуальних адміністративних актів. Договір більш характерний для сфери організаційно-розпорядницьких відносин. Укладення адміністративно-правових угод так само, як і видання адміністративних актів, повинне здійснюватися в межах компетенції органу публічної адміністрації. Це обов'язкова умова, яка впливає з властивого праву принципу «заборонене усе, що прямо не дозволене законом».

Цікавою є точка зору щодо питання про співвідношення адміністративного акта і адміністративного договору в роботах Д. Н. Бахраха і А.В.Деміна [8; 10].

Автори приходять до спільної точки зору і виділяють п'ять варіантів співвідношення адміністративного договору і адміністративного акта. Візьмемо їх за основу в подальших міркуваннях.

1. Адміністративний договір може укладатися на основі норм законів (договори про компетенцію, про делегування повноважень).

2. Адміністративний договір укладається на підставі адміністративного акта нормативного характеру.

3. Адміністративний договір укладається на підставі і на виконання індивідуального адміністративного акта.

4. Наступний вид співвідношення, відокремлюваний Д.Н.Бахрахом

і А.В.Демінім, – адміністративний договір – може служити підставою для наступного прийняття адміністративних актів, причому як індивідуального, так і нормативного характеру [8; 10]. Хотілося б уточнити, що тут можливі два варіанти розвитку подій: по-перше, для того, щоб дотримати певної домовленості, досягнутої в межах укладення адміністративного договору, сторони (сторона) можуть обрати шлях видання адміністративних актів. Мова йде не стільки про те, що адміністративний договір є підставою для видання адміністративного акта, скільки про те, що останній приймається з метою організації виконання угоди. Тобто публічно-владний суб'єкт договору реалізує одну із форм своєї діяльності щодо виконання взятих на себе зобов'язань.

5. Орган публічної адміністрації, як відомо, наділений дискреційними повноваженнями щодо використання усіх засобів впливу, якими він володіє. Тому в багатьох випадках питання про те, укласти договір чи видати адміністративний акт, — це, насамперед, питання глибокого вивчення обґрунтованості прийнятого рішення. При уважному дослідженні в даному співвідношенні адміністративного акта і адміністративного договору також виявляються особливості. Якщо говорити про відносини субординаційні, при яких один суб'єкт перебуває в підпорядкуванні у іншого, то саме той, хто має владні повноваження, вирішує, чому віддати перевагу: зобов'язати підлеглого здійснити дії за допомогою адміністративного акта чи побудувати відносини з більшою демократичністю і укласти із суб'єктом адміністративний договір. Що стосується відносин координаційних, то також варто звернути увагу на два засоби публічно-управлінської діяльності — адміністративний акт і адміністративний договір. Прагнучи до певної мети, яку можна досягти в співробітництві, органи публічної адміністрації або видають спільний акт (наказ, інструкція, рішення і т.д.), або укладають угоду. На часі спостерігається закономірність, яка полягає в тому, що коли учасники правовідносин прагнуть врегулювати не тільки свої відносини, але і здійснити зовнішнє керівництво поведінкою інших осіб, то вони віддають перевагу спільному адміністративному акту, а у справах відносин суб'єктів, які співпрацюють у тому чи іншому питанні, то вони частіше йдуть по шляху укладення адміністративного договору. Однак це не обов'язкове для застосування правило, тому що адміністративний договір може виступати як нормативний регулятор відносин, поширюючи свою дію на невизначене коло осіб. Імовірно і

координаційні договірні відносини між органом публічної адміністрації і громадянином чи юридичною особою.

Делеговане публічне управління — це договір, відповідно до якого суспільство (громада) доручає юридичній особі, приватній чи державній, виконання функцій публічної служби за винагороду, що впливає з виконання цих функцій. Державний суб'єкт не може в даному випадку зобов'язати юридичну особу виконувати ті чи інші функції, оскільки вони не є обов'язком цієї особи. Співробітництво в даному випадку мається на увазі взаємовигідним для органу публічної адміністрації, для особи, яка взяла на себе публічно-управлінські функції, і для громадянського суспільства, у чиїх інтересах укладається договір. Іншими совами – виконання органами публічної адміністрації (посадовими особами) за грошову винагороду своїх зобов'язань перед суспільством, що сплачує податки і за свої кошти їх утримує та вимагає належного виконання зобов'язань.

Таким чином, ми здійснили юридичну характеристику адміністративних актів і адміністративних договорів. Слід зауважити, що адміністративні акти за масштабністю своєї дії не обмежуються сферою публічного управління. З їхньою допомогою регламентуються окремі сторони суспільних відносин, що складають предмет не тільки адміністративного, а й інших галузей права. Ця точка зору справедлива і стосовно адміністративно-правового договору[12].

Література:

1. Адміністративне право України. Академічний курс. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). Видавництво "Юридична думка". 2004. – 584 с.
2. Н. Дубовицкий. Административное усмотрение в советском государственном управлении. Советское государство и право, 1980, №9, С.121- 125.
3. Керимов Д.А. Законодательная техника. Научно-методическое и учебное пособие. – М.:Издательская группа НОРМА – ИНФРА-М, 1998. – 127 с.
4. Колпаков В.К. Адміністративне право України: Підручник. – К.: «Юрінком Інтер», 1999. – 73бс.
5. Правовые акты. Научно-практическое и справочное пособие / Ю.А. Тихомиров, И.В. Котелевская. – М.:1999.- 381 с.

6. Чабан В.П. Адміністративні нормативно-правові акти органів публічної адміністрації. Науковий вісник КНУВС № 1 2008. – С. 25 - 31.
7. Афанасьев К.К. Административный договор: Учебное пособие. – Луганск: РИО ЛАВД, 2002. – 72с.
8. Бахрах Д.Н., Демин А. В. Административный договор: вопросы теории // Российский юридический журнал. – 1995. – № 2. – 69-79с.
9. Битяк Ю.П. Административное право Украины. – Харьков: Право, 2003. – 576с.
10. Демин А. В. Общие вопросы теории административного договора.- Красноярск, 1998. – 93с.
11. Иванов В.В. Общие вопросы теории договора. – М.,2000. – 160с.
12. Стефанюк В.С. Понятие, признаки и публично-правовая природа административного договора. // Право Украины. – 2003. – №4. – С.105-106.

Аббасов Р.Г.,
слухач 5-В курсу ННІЗДН НАВС

РЕАЛІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРОЯВ НЕПОВАГИ ДО СУДУ

Прояв неповаги до суду – на сьогоднішній день є актуальною проблемою у судах будь-якої інстанції та юрисдикції. Нажаль, дана проблема є проявом низької правової свідомості і культури у суспільстві. Так, у професійному середовищі, в останні роки прояв неповаги до суду є досить звичним, повсякденним явищем, у той час, як ще десять років потому дана проблема не була такою по суті, адже такі випадки у суді були, рідким і обурливим явищем.

В останній час, ми бачимо, що держава почала приділяти увагу вирішенню проблеми прояву неповаги до суду. З одного боку, Рада суддів України прийняла Рішення від 4 листопада 2016 року №74 «Щодо необхідності реагування суддів судів України на прояви неповаги до них у судовому процесі» та Рішення №62 від 26 жовтня 2018 року «Про схвалення Рекомендацій щодо притягнення до відповідальності за неповагу до суду», якими звернула увагу суддів на необхідність реагування на прояви неповаги до суду з метою забезпечення незалежності суду та схвалила рекомендації щодо притягнення до відповідальності за неповагу до суду, а з іншого -